

MELU
MEDIS

FRANCES HARDINGE

MELU
MEDIS

Versta iš:
Frances Hardinge
THE LIE TREE
Macmillan Children's Books,
London, 2015

*Mano tėčiui už tylią išmintį, principingumą
ir už tai, kad gerbė mane kaip suaugusią,
kai dar tokia nebuvaau.*

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama
Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos
Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

© Tekstas, Frances Hardinge, 2015

© Viršelio iliustracija, James Fraser, 2015

Pirmą kartą anglų kalba 2015 metais Didžiojoje Britanijoje
pavadinimu *The Lie Tree* išleido *Macmillan Children's Books*,
kuris yra *Pan Macmillan* leidybos ženklas ir priklauso
Macmillan Publishers International Limited grupei,
Londonas, Jungtinė Karalystė.

Išleista susitarus su *Macmillan Children's Books*,
Londonas, Jungtinė Karalystė.

Visos teisės saugomos. Nei ši knyga, nei kuri nors jos dalis
negali būti atkuriamas, perduodamas ar įkeliamas į informacijos
 paieškos sistemas jokia forma ir jokiais būdais – nei grafinėmis,
 nei elektroninėmis ar mechaninėmis priemonėmis.
 Ji negali būti kopijuojama ar įrašoma be raštinio leidėjo sutikimo.

© Vertimas į lietuvių kalbą, Rūta Razmaitė, 2017

© Leidykla „Niekio rimto“, 2017

ISBN 978-609-441-451-0

FRANCES HARDINGE

MELU MEDIS

Iš anglų kalbos vertė Rūta Razmaitė

Vilnius
2017

TREMTIS

Laivas monotoniškai suposi ant bangų, lyg liežuviu judinamas klibantis dantis. Per rūką tolumoje vos išvelgiamos dunksančios salos irgi primena dantis, nusprendė Feitė. Tik ne tiesius, baltus Doverio uolų dantis, bet veikiau sudūlėjusias, aplūžinėjusias iltis, styrančias pasišiaušusioje pilkoje jūroje. Pašto laivas pūškuodamas skynėsi kelią per bangas, savo dūmais juodindamas ir taip apniukusį dangų.

– Žuvininkas, – iš šalčio kalendama dantimis kryptelėjo galvą Feitė.

Jos šešiametis broliukas Hovardas atsisuko pažiūrėti, bet per lėtai, ir didžiulis blyškus paukštis tamsiais sparnais pradingo rūko miglose. Hovardui pasimuisčius ant kelių, Feitė krūptelėjo. Kita vertus, jis bent jau nustojo šaukėtis auklės.

– Ar mes ten plaukiame? – Hovardas prisimerkęs pažvelgė į tolumoje it vaiduokliai stūksančias salas.

– Taip, Hovai.

Jiems virš galvų į medinį stogą monotoniškai barbeno lietus, o nuo denio pučiantis ledinis vėjas stingdė Feitės veidą.

Nepaisant garsaus triukšmo, Feitė girdėjo, kaip iš dėžės, ant kurios sėdėjo, sklinda silpni garsai, šnypštimas ir rangymasis. Feitei suskaudo širdį pagalvojus apie tėčio kininę gyvatę, nusilpusią iš šalčio ir besirangančią apimtą panikos kaskart susiūbavus laivui.

Kiek tolėliau buvo girdėti žmonių šūksniai, žuvėdrų klyksmas ir didžiųjų laivo irklų pliuškenimas. Įsismarkavus lietui keleiviai grūmėsi dėl ankštos pastogės laivagalyje. Vis dėlto, jei keleiviams joje vietos ir būtų užtekę, jų lagaminams – niekaip. Feitės motina Mertlė sėkmingai saugojo didumą šeimos daiktų.

Paskubomis žvilgtelėjusi per petį Feitė išvydo Mertlę mojuojančią rankomis priešais konduktorių, o du jūreiviai tempė Sanderlių lagaminus ir dėžes. Šiandien Mertlė buvo nusivariusi nuo kojų ir drebėjo iš šalčio, bet kaip visada viską nustelbė jos balsas: šiltas, mandagus ir pasitikintis – dailios moters, tikinčios kitų riteriškumu, balsas.

– Dėkoju, štai čia, štai čia, labai apgailestauju, bet negaliu nieko padaryti, ant šito šono, jei malonėtumėt, lagaminas atrodo tvirtas, bijau, kad mano vyro dokumentai ir eksponatai neištvers tokio oro. Pastorius Erazmas Sanderlis – garsus natūralistas. Jūs toks malonus. Taip džiaugiuosi, kad neprieštaraujate...

Kiek tolėliau tarsi šunytis krepšyje savo kėdėje palaimingai snaudė apskritaveidis dėdė Mailsas. Nuo jo Feitės žvilgsnis nuslydo prie aukštos, sustingusios figūros. Tai buvo Feitės tėvas, apsiautęs plačiu pastoriaus apsiaustu, plačiakraštė skrybėlė slėpė jo susimąščiusį veidą ir pakumpusią nosį.

Žvelgiant į jį Feitę visada apimdavo baimė. Net ir dabar sustingęs tarsi bazilisko jo žvilgsnis buvo įsmeigtas į pilką horizontą, atrodė, kad jis nemato kiaurai merkiančios liūties, iš kamino virstančių dūmų ir keleivių ginčų bei stumdymosi. Paprastai Feitė dažniau matydavo jį sakykloje nei namuose, tad buvo keista, kad dabar jį galėjo matyti kaskart pasukusi galvą. Šiandien jai jo net pagailo – išstumtas iš įprastos aplinkos jis atrodė tarsi liūtas lietaus merkiemame narve.

Mertlė pasodino Feitę ant didžiausios dėžės, kad niekas nenutemptų jos šalin. Paprastai jai pavykdavo išlikti nepastebėtai, niekas nė nepažvelgdavo į keturiolikmetę neišraiškingu veidu ir rusvomis kasomis, bet dabar ji krūpčiojo nuo neapykantos persmelktų žvilgsnių deginama gėdos, kurios Mertlė nebūtų supratusi.

Dabar smulki Mertlės figūrėlė trukdė visiems, panorusiems stumtelėti savo daiktus po stogu. Aukštas plačiapetis vyriškis jau ketino prasisprausti pro ją, bet sustingo išvydęs jos šypseną.

Mertlė du kartus sumirksėjo, jos žydros akys išsiplėtė, tarsi ji tik dabar būtų pastebėjusi nepažįstamąjį. Nepaisant nuo šalčio paraudusios nosies ir išvargusio veido, jos šypsena buvo maloni ir kupina pasitikėjimo.

– Dėkoju už supratingumą, – pasakė ji balsu, kuriame buvo justi nuovargio gaidelės.

Tai buvo vienas iš Mertlės triukų su vyrais, lengvas koketavimas, kuris jai pavykdavo taip lengvai ir natūraliai, tarsi išskleisti vėduoklę. Ir kaskart, kai tai suveikdavo, Feitei susukdavo pilvą. Suveikė ir dabar. Džentelmenas išraudo, linktelėjo ir atsitraukė, nors Feitė pastebėjo, kad jis liko nepatenkintas. Tikriausiai mūsų šeima visiems laive išstampė nervus, pagalvojo ji.

Hovardas dievino motiną, o ir pati Feitė, kai buvo mažesnė, ją žavėjosi. Reti Mertlės apsilankymai vaikų kambaryje suteikdavo tiek džiaugsmo, kad Feitė pamėgo netgi ilgus pasiruošimus prieš kiekvieną susitikimą – rengtis, šukuotis, gražintis. Mertlė atrodė tarsi būtybė iš kito pasaulio – šilta, linksma, graži ir neliečiama, saulės nimfa, turinti nepaprastą mados pojūtį.

Tačiau pernai Mertlė nusprendė „suimti Feitę į rankas“, o tai reiškė, kad ji be perspėjimo nutraukdavo Feitės pamokas, kad išsitemptų ją į miestą ar svečius, o paskui vėl pamesdavo mokykloje ar vaikų kambaryje. Metai bėgo, dažniau matant motiną auksas pamažu nusitrynė, o Feitė ėmė jaustis kaip skudurinė lėlė, kurią pasičiupdavo ir vėl nusviesdavo šalin nekantraus ir nenuspėjamo charakterio vaikas.

Tuo metu minia prasiskirstė ir Mertlė patenkinta įsitaisė ant trijų vienas ant kito sukrautų lagaminų netoli dėžės, ant kurios sėdėjo Feitė.

– Tikiuosi, ponas Lambentas pasirūpino, kad turėtume padorią svetainę, – pasakė ji. – Ir tinkamų tarnų. Virėjas tiesiog negali būti prancūzas. Kaip tvarkysiuosi namuose, kuriuose virėjas bet kada gali ne taip tave suprasti...

Nepasakytum, kad Mertlės balsas buvo nemalonus, bet ji visą laiką kalbėjo, kalbėjo, kalbėjo... Kasdienis jos tarškėjimas tapo neatsiejamu šeimynykščių palydovu: ji plepėjo su vežiku, gabenusiu juos į stotį, nešikais, tempusiais jų lagaminus į traukinį, vykstantį į Londoną, o pas-kui į Pulą, paniurusiu šaltos smuklės, kurioje jie nakvojo, šeimnininku ir rūkstančio pašto laivo kapitonu.

– *Kodėl* mes ten plaukiam? – pertraukė jos mintis Hovardas. Jo akys buvo padėrusios iš nuovargio – jei greitai jo neužmigdysi, jis pradės aikštytis.

– Juk žinai, mielas, – Mertlė pasilenkė ir pirštinėta ranka švelniai nubraukė jam nuo akių šlapią nuo lietaus plaukų sruogą. – Toje saloje yra urvų, kuriuose džentelmenai surado daugybę fosilijų. O kadangi niekas neišmano apie fosilijas geriau už tavo tėtį, jį pakvietė jų apžiū-rėti.

– Kodėl *mums* reikia plaukti kartu? – spyrėsi Hovardas. – Jis neėmė mūsų į Kiniją. Nei į Indiją, nei į Afriką, nei į Mogliją, – jam niekaip nepavykdavo pasakyti „Mongolija“.

Geras klausimas, jis turėjo kilti ne jam vienam. Vakar po pastoriaus Sanderlio parapiją tarsi baltos stačiakampės snaigės pasklido kortelės su atsiprašymais ir paskutinę minutę atšauktais vizitais. Šiandien kalbos apie netikėtą šeimos išvykimą jau tikriausiai plito kaip miško gaisras.

Tiesą pasakius, ir pati Feitė būtų norėjusi išgirsti atsakymą į Ho-vardo klausimą.

– Na, ten mes nieku gyvu negalėjome keliauti, – Mertlė vengė tiesaus atsakymo. – Gyvatės, karštinė ir žmonės, valgantys šunis. O čia kas kita. Bus nedidelės šeimos atostogos.

– Ar mes ten plaukiame dėl Vabalų žmogaus? – susimąstęs paklausė Hovardas.

Pastorius, kuris, regis, nesiklausė jų pokalbio, staiga garsiai per nosį nepritariamai šnypstelėjo ir atsistojo.

– Lietus rimsta, o čia pernelyg sausakimša, – pareiškė jis ir nužingsniavo į dieną.

Mertlė krūptelėjo ir pažvelgė į dėdę Mailsą, kuris trynėsi mieguistas akis.

– Gal ir man vertėtų pamankštinti kojas, – jis žvilgtelėjo į seserį ir reikšmingai kilstelėjo antakius. Tada slėpdamas šypsena pasiglostė ūsus ir nusekė paskui svainį.

– Kur nuėjo tėtis? – šaižiai suspiegė Hovardas, sukiodamas galvą ir dairydamasis po dieną. – Ar galiu eiti su juo? Noriu savo šautuvo.

Mertlė akimirškai užsimerkė ir prikando lūpą, tarsi meldama suteikti jai kantrybės. Tada atsimerkė ir nusišypsojo Feitei.

– Feite, tu tikras ramstis. – Ji visada taip šypsodavosi Feitei – meiliai, tačiau su paslėptu nuovargiu ir susitaikymu. – Gal ir nesi pati šnekiausia kompanionė... bent jau nieko neklausinėji.

Feitė mandagiai, šaltai šypstelėjo. Ji žinojo, ką Hovardas vadina Vabalų žmogumi, ir suprato, kad jo klausimas palietė neliečiamą temą.

Paskutinį mėnesį jų šeimą gaubė stingdantis nutylėjimų rūkas. Žvilgsniai, šnabždesiai, šiek tiek pasikeitęs elgesys ir vienas kito vengimas. Feitė pastebėjo permainas, bet negalėjo suprasti, kokias jų priežastis.

Ir štai vieną sekmadienį jiems grįžtant iš bažnyčios, prie jų priėjo vyras su ruda „homburgo“ stiliaus skrybėle. Jis vis linkčiojo ir šypsojosi vengdamas tiesaus žvilgsnio. Jis rašas straipsnį apie vabalus, gal didžiai gerbiamas pastorius Erazmas Sanderlis teiktųsi parašyti pratarinę? Gerbiamas pastorius nesiteikė, nuo jo padvelkė dar didesniu šalčiu ir susierzinimu.

Vabalų entuziasto šypsena virto nemalonia grimasa. Feitė juto tylius nuodus, sklindančius iš jo atsakymo.

Feitės šeima atkeliauja pagyventi į nedidelę atokią salą, mat kolegos mokslininkai kviečia jos tėtį apžiūrėti radinių. Tačiau paaiškėja, kad tai ne vienintelė priežastis, kodėl jie čia atvyko. Saloje knibžda paslapčių, kurias Feitė ketina išsiaiškinti. Ar melas gali padėti atrasti tiesą? Knygoje dera detektyvinis siužetas, istorinės devyniolikto amžiaus pabaigos detalės ir šurprios paslaptys.

Britų rašytojos Frances Hardinge (g. 1973 m.) knyga susilaukė didelio kritikų ir skaitytojų dėmesio. „Melų medis“ 2016-aisiais nominuotas Carnegie medaliui, o 2015-aisiais gavo net du „Costa“ apdovanojimus – už geriausią vaikų ir paauglių knygą ir už geriausią metų knygą.

Redaktorė **Ingrida Daračienė**

Korektorė **Guoda Rudnickaitė-Vaitiekūnė**

Maketavo **Miglė Dilytė**

Tiražas 2500 egz.

Išleido leidykla „Niekorimto“

Dūmų g. 3A, LT-11119 Vilnius

www.niekorimto.lt

Spausdino UAB BALTO print

Utenos g. 41A, LT-08217 Vilnius

Ar čia ta pati geroji Feitė?

*Mergaitė veidrodyje atrodė pasiryžusi bet kam. Ir ji anaip tol
nebuvo gera, tai buvo matyti iš pirmo žvilgsnio.*

Iš pažiūros Feitė – kukli, klusni ir santūri keturiolikmetė mokslininko duktė. Tačiau ji ryžtinga ir sumani, o jos smalsumas ir žinių troškulys – beribiai. Nuo Feitės nieko nenuslėpsi.

Feitė išsiaiškina tėčio paslaptį apie Melų medį – augalą, kuris bijo šviesos ir minta melu. Jei pasakysi jam melą ir jį paskui paskleisi, medis užaugins vaisių. Tam, kas suvalgys vaisių, bus atskleista nežinoma tiesa apie labiausiai rūpimą dalyką. Kuo daugiau žmonių patikės melu, tuo didesnis vaisius, tuo didesnė paslaptis bus atskleista...

Kai kitą dieną Feitės tėtis randamas negyvas, ji vienintelė tiki, kad į jį buvo pasikėsinta. Ir tiki, kad Melų medis jai padės išsiaiškinti žudiką. Kad ir ką tektų dėl to padaryti.

www.niekorimto.lt

Užsuk, net jei tu ir ne vaikas

ISBN 978-609-441-451-0

9 786094 414510